Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
NILS WAHL
esitatud 26. oktoobril 2016 [1]

Kohtuasi C-679/15

Ultra-Brag AG
versus
Hauptzollamt Lörrach

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Finanzgericht Baden-Württemberg (Baden-Württembergi maksukohus, Saksamaa))

Ühenduse tolliseadustik — Artikli 202 lõige 3 — Artikkel 212a — Kauba ebaseadusliku sissetoomise tulemusel tekkinud tollivõlg — Võlgniku mõiste — Kauba ebaseadusliku sissetoomise eest vastutava juriidilise isiku töötaja — Töötaja käitumise ja teadmiste omistamine tööandjale

Millises ulatuses vastutab tööandja tollivõla eest, mis on tekkinud seeläbi, et üks tema töötajatest on talle usaldatud ülesannete täitmisel rikkunud tolli

1. eeskirju? Käesolevas eelotsusetaotluses palutakse, et Euroopa Kohus teeks otsuse selles küsimuses.

2. See Finanzgericht Baden-Württembergi (Baden-Württembergi maksukohus, Saksamaa) eelotsusetaotlus puudutab määruse (EMÜ) nr 2913/92 [2] artikli 202 lõike 3 esimeses ja teises taandes määratletud mõiste „võlgnik“ õiget tõlgendamist, täpsemini kriteeriume, mille alusel saab tööandjat tema töötajate käitumise eest vastutavaks lugeda. Samuti soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus juhiseid selle kohta, kas „ilmne hooletus“ tolliseadustiku artikli 212a tähenduses hõlmab ka töötaja võimalikku hooletust.

I. Õiguslik raamistik

3. Tolliseadustiku artikli 38 lõikes 1 on ette nähtud:

„Isik, kes kauba ühenduse tolliterritooriumile toob, toimetab selle viivitamata ja tolli määratud trassi mööda kooskõlas tolli juhistega:

a) tolli määratud tolliasutusse või mis tahes muusse tolli määratud või heakskiidetud kohta või

[…]“

1 — Algkeel: inglise.

2 — Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määrus, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT 1992, L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307), muudetud ja kohtuasja asjaoludele kohaldatavas redaktsioonis, st 2010. aasta mai seisuga (edaspidi „tolliseadustik“).

4. Tolliseadustiku artiklis 40 on sätestatud:

„Tolliterritooriumile toodud kauba esitab tollile isik, kes tõi selle kõnealusele territooriumile, või kui see on asjakohane, siis isik, kes võtab vastutuse kauba tolliterritooriumile toomisele järgneva veo eest, välja arvatud ühenduse territoriaalvett või tolliterritooriumi õhuruumi läbivatel sellel territooriumil mittepeatuvatel transpordivahenditel veetavate kaupade korral. Kaupu esitav isik viitab kauba suhtes eelnevalt esitatud üld- või tollideklaratsioonile.”

5. Tolliseadustiku artikli 185 lõike 1 kohaselt:

„Ühenduse tolliterritooriumilt välja veetud ühenduse kaup, mis on sinna tagasi toodud ja vabasse ringlusse lubatud kolme aasta jooksul, vabastatakse asjaomase isiku taotluse korral imporditollimaksudest.

[…]“

6. Tolliseadustiku artiklis 202 on sätestatud:

„1. Tollivõlg impordil tekib, kui:

a) kaup, millelt tuleb tasuda imporditollimaks, tuuakse ebaseaduslikult ühenduse tolliterritooriumile või

[…]

Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab ebaseaduslik tolliterritooriumile toomine sissetoomist, millega rikutakse artiklite 38–41 […] nõudeid.

3. Võlgnikud on:

— isik, kes kõnealuse kauba ebaseaduslikult tolliterritooriumile tõi,

— isikud, kes osalesid kauba ebaseaduslikus sissetoomises ja kes teadsid või oleksid pidanud teadma, et selline sissetoomine on ebaseaduslik, ja

— isikud, kes kõnealuse kauba omandasid või seda valdasid ja kes kauba omandamise või saamise ajal teadsid või oleksid pidanud teadma, et see on sisse toodud ebaseaduslikult.”

7. Tolliseadustiku artiklis 212a on sätestatud:

„Kui tollialaste õigusaktidega nähakse ette kauba soodustatud tariifimenetlus selle laadi või lõppkasutuse tõttu või täielik või osaline vabastamine impordi- või eksporditollimaksudest vastavalt artiklitele 21, 82, 145 või 184–187, kohaldatakse soodustatud tariifimenetlust või osaliselt või täielikult tollimaksudest vabastamist ka juhtudel, kui tollivõlg on tekkinud vastavalt artiklitele 202–205, 210 või 211, kui asjaomase isiku käitumist ei saa tõlgendada pettusena ega ilmse hooletusena ja see isik tõendab, et muud tingimused soodustatud tariifimenetluse või osalise või täieliku tollimaksudest vabastamise taotlemiseks on täidetud.”

II. Asjaolud, menetlus ja eelotsuse küsimused

8. Põhikohtuasja kaebaja Ultra-Brag AG on Šveitsis asuv logistikaettevõtja, kes pakub muu hulgas veoteenuseid Euroopa siseveekogudel.

9. Ultra-Brag viis 25. mail 2010 mootorlaevaga Aargau siseveeteede kaudu ELi tolliterritooriumilt Šveitsi kaks trafot ja kaks rullikut kummagi trafo kohta.

10. Samal päeval teatati Ultra-Bragile, et ühel tema laeval, mis pidi järgmisel päeval kell 11.00 Strasbourgis (Prantsusmaa) peale võtma ja Antwerpeni (Belgia) toimetama 301 tonni kaaluva turbiini, oli tekkinud tehniline rike ja seda ei saanud veoks kasutada. Mõlema veo eest vastutas raskevedude ekspert L, kes töötas kaebaja juures kui *Key Account Manager* [kliendihaldur]. Asenduslaeva otsides kaalus L ka võimalust saata Strasbourgi mootorlaev Aargau, millelt ei olnud trafo ja selle juurde kuuluvad rullikud veel maha laaditud, ja lasta seal turbiin peale laadida. Sellise asjade käigu korral oleks nii turbiin kui ka trafo seejärel veetud tagasi Šveitsi, kus trafo ja selle juurde kuuluvad rullikud oleks maha laaditud. Pärast seda oleks mootorlaev Aargau vedanud turbiini Antwerpeni.

11. L võttis ühendust Šveitsi pädevate ametiasutustega, et uurida sellise veo tollikohtlemise kohta. Šveitsi ametiasutused ütlesid, et lühiajaline eksport ELi tolliterritooriumile ei ole nende hinnangul probleem, kuid kavandatavast veost tuleks teavitada ka Saksa pädevat tolliasutust (praegusel juhul Zollamt Weil am Rhein-Schusterinsel, Weil am Rhein-Schusterinseli tolliasutus).[3] Teel sinna tekkis L-i sõidukil aga tehniline rike, mille tagajärjel jäi asjaomane teave Saksa pädevale tolliasutusele edastamata.

12. L-il ei õnnestunud asenduslaeva leida ja selleks, et laev jõuaks ettenähtud lastimisajaks Strasbourgi, andis L samal õhtul pärast Weil am Rhein-Schusterinseli tolliasutuse sulgemist mootorlaeva Aargau kaptenile, kes oli samuti Ultra-Bragi töötaja, korralduse sõita koos pardal oleva trafo ja rullikutega Strasbourgi ja turbiin sealt ära tuua. Šveitsi ja Saksamaa vahelise piiri ületamisel trafot ega rullikuid tolliasutusele ei esitatud.

13. Järgmisel päeval, 26. mail 2010 võttis L ühendust Saksamaa pädeva tolliasutusega ja teavitas neid trafo ja rullikute reimpordist.

14. Mootorlaev Aargau naasis 27. mail 2010 Baseli (Šveits) Reini jõel asuvasse sadamasse, selleks et trafo ja kaks rullikut lossida. Sel hetkel tuvastasid Saksa tolliasutused kontrolli käigus need kaubad laeva pardalt.

15. Põhikohtuasja vastustaja Hauptzollamt Lörrach (Lörrachi peatolliasutus, Saksamaa) määras 9. augusti 2010. aasta imporditollimaksuotsusega ainsana Ultra-Bragile trafo ja selle juurde kuuluvate rullikute eest tollimaksu summas 122 470,07 eurot.

16. Pärast selle maksuotsuse edutut vaidlustamist alustas Ultra-Brag eelotsusetaotluse esitanud kohtus menetlust ja väitis, et tollimaksuotsus oli õigusvastane, sest tolliseadustiku artiklis 212a ette nähtud maksuvabastuse tingimused olid täidetud. Ultra-Brag väitis, et ta ei olnud süüdi ilmses hooletuses, kui usaldas asjassepuutuva kauba transpordiküsimused oma töötaja L-i hooleks. Ka L-ile ei saa ette heita ilmset hooletust.

17. Kaheldes, kas töötajat saab pidada tollivõla osas võlgnikuks tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimese või teise taande tähenduses ja kas „ilmne hooletus“ tolliseadustiku artikli 212a tähenduses hõlmab töötaja võimalikku hooletust, otsustas Finanzgericht Baden-Württemberg (Baden-Württembergi maksukohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised kolm eelotsuse küsimust:

„1. Kas [tolliseadustiku] artikli 202 lõike 3 esimest taanet tuleb tõlgendada nii, et juriidilisel isikul tekib [tolliseadustiku] artikli 202 lõike 3 esimese taande kohaselt kauba sissetoojana tollivõlg, kui tema töötajat, kes ei ole tema seaduslik esindaja, tuleb tema töökohustuste täitmise tõttu pidada kauba ebaseadusliku sissetoomise eest vastutavaks?

3 — Nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus on selgitanud, on Baselis kolme riigi ühine tolliasutus, mis on asutatud Reini jõel toimuva veetranspordi tollivormistuse jaoks. Sellega ei kaasne aga ühe riigi tolli ainupädevuse delegeerimist teise riigi tollile.

2. Kui vastus esimesele küsimusele on eitav:

   Kas [tolliseadustiku] artikli 202 lõike 3 teist taanet tuleb tõlgendada nii, et

   a) juriidiline isik osaleb kauba ebaseaduslikus sissetoomises (ka siis), kui üks tema töötajatest, kes ei ole tema seaduslik esindaja, on oma töökohustuste täitmise raames võtnud kauba ebaseaduslikust sissetoomisest osa, ja

   b) kauba ebaseaduslikus sissetoomises osalenud juriidiliste isikute puhul tuleb subjektiivse koosseisutingimuse „kes teadsid või oleksid pidanud teadma“ hindamisel lähtuda juriidilise isiku moodustanud üksuses asjaomase toimingu eest vastutanud füüsilisest isikust, olgugi et viimane ei ole selle juriidilise isiku seaduslik esindaja?

3. Kui vastus esimesele või teisele eelotsuse küsimusele on jaatav:

   Kas tolliseadustiku artiklit 212a tuleb tõlgendada nii, et hinnates, kas asjaomase isiku tegevus on tõlgendatav pettuse või ilmse hooletusena, tuleb juriidiliste isikute puhul lähtuda üksnes juriidilise isiku või tema organite tegevusest, või tuleb juriidilise isiku tegevusena käsitada ka tema juures töötava ja oma tööülesannete raames asjaomase toimingu eest vastutanud füüsilise isiku tegevust?“

18. Kirjalikud seisukohad on esitanud komisjon. Euroopa Kohtu kodukorra artikli 76 lõike 2 kohaselt kohtuistungit ei peetud.

III. Analüüs

A. *Sissejuhatavad märkused tollivõla tekkimise kohta*

19. Tollivõlg impordil tekib tavaliselt „tollivormistuse“ käigus või kui kasutada tolliseadustiku artikli 201 lõike 1 punkti a sõnastust, siis, kui kaup, millelt tuleb tasuda imporditollimaks, lubatakse vabasse ringlusse. Tolliseadustiku artikli 201 lõigete 2 ja 3 kohaselt on tollivõla teke seotud asjassepuutuva tollideklaratsiooni aktsepteerimisega ja võlgnikuks peetakse deklaranti [4] ning kaudse esindamise korral [5] isikut, kelle eest tollideklaratsioon esitatakse.

20. Kui aga tolliprotseduure reguleerivaid eeskirju ei järgita, on tollivõla teke seotud tollieeskirjade rikkumisega ja seda reguleerivad tolliseadustiku artiklid 202–205. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetletavas kohtuasjas toodi trafo ja kaks rullikut liidu tolliterritooriumile, kuid neid ei toimetatud ega esitatud pädevale tolliasutusele, käesoleval juhul Weil am Rhein-Schusterinseli tolliasutusse, nagu näevad ette tolliseadustiku artiklid 38 ja 40. Seetõttu tekkis tolliseadustiku artikli 202 lõike 1 punkti a kohaselt tollivõlg impordil kauba „ebaseadusliku toomise“ tõttu liidu tolliterritooriumile.

4 — Tolliseadustiku artikli 4 lõikes 18 on deklarant määratletud kui isik, kes esitab tollideklaratsiooni enda nimel, või isik, kelle nimel tollideklaratsioon esitatakse.

5 — Kaudne esindamine on määratletud tolliseadustiku artikli 5 lõikes 2 ja seal viidatakse esindajale, kes tegutseb enda nimel, aga teise isiku eest.

21. Kui kaup, millelt tuleb tasuda tollimaks, on ebaseaduslikult toodud liidu tolliterritooriumile, on tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimeses, teises ja kolmandas taandes ette nähtud kolm potentsiaalset võlgnike kategooriat, kes tollivõla tasumise eest vastutavad[6], nimelt i) isik, kes kõnealuse kauba ebaseaduslikult tolliterritooriumile tõi, ii) isikud, kes osalesid kauba ebaseaduslikus sissetoomises ja kes teadsid või oleksid pidanud teadma, et selline sissetoomine on ebaseaduslik, ja iii) isikud, kes kõnealuse kauba omandasid või seda valdasid ja kes kauba omandamise või saamise ajal teadsid või oleksid pidanud teadma, et see on sisse toodud ebaseaduslikult.

22. Mingis mõttes võib öelda, et tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 kolm taanet näevad ette liidu tolliterritooriumile kauba ebaseaduslikus toomises osalemise tõttu võlgnikuks peetava isiku osaluse astmestiku. Kui esimene taane viitab isikule, kes kauba ebaseaduslikult tolliterritooriumile tõi, seega isikule, kes oleks tavapäraselt pidanud kauba tollis vormistama ning deklarandi kohustused täitma, siis teine ja kolmas taane viitavad isikule, kes ei vastuta küll tolliseadustiku järgi tollivormistuse eest, kuid on sellegipoolest asjaga seotud, olgu siis enne või vahetult pärast kauba ebaseaduslikku sissetoomist.[7] Kui esimese taande järgi on võlgnike vastutus mittesüüline, siis teises ja kolmandas taandes on ka subjektiivne element, nii et võlgnikud on üksnes need isikud, kes teadsid või oleksid pidanud teadma, et selline sissetoomine on ebaseaduslik.

B. *Esimene eelotsuse küsimus*

23. Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus juhiseid selle kohta, millal vastutab juriidiline isik tollivõla eest tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimese taande alusel, seega isikuna, kes tõi kauba ebaseaduslikult tolliterritooriumile. Konkreetsemalt küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus seda, kas see vastutus tekib, kui ebaseadusliku sissetoomise põhjustas oma tööülesannete raamides selle ettevõtja üks töötajatest, kes ei ole tema seaduslik esindaja[8]. Järgnevalt selgitan, miks sellele küsimusele tuleks põhimõtteliselt vastata jaatavalt.

24. Esmalt märgin, et tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimene taane viitab „isikule“, kes kauba tolliterritooriumile tõi, täpsustamata, kas silmas on peetud füüsilist või juriidilist isikut. Sellegipoolest tuleneb tolliseadustiku artikli 4 lõikest 1, et mõiste „isik“ hõlmab nii juriidilisi kui füüsilisi isikuid. Lisaks sellele on Euroopa Kohus kinnitanud, et tööandja saab olla esimese taande kohaselt võlgnik (kas üksi või koos oma töötajaga), kui seda tööandjat „võib tema tegevuse tõttu pidada kauba ebaseadusliku sissetoomise eest vastutavaks“[9] või teisisõnu „kui ta on kauba ise ebaseaduslikult sisse toonud“.[10] Sellest järeldan, et Ultra-Brag kui juriidiline isik saab tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimese taande järgi põhimõtteliselt olla võlgnik.[11]

25. Sellegipoolest jääb õhku küsimus: millistel tingimustel selline vastustus tekib?

26. Eelotsusetaotluse esitanud kohus paneb ette, et juriidilisest isikust võib tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimese taande alusel saada võlgnik juhul, kui ta veab kaupa ise (oma seaduslike esindajate kaudu) või kui ebaseaduslik sissetoomine on „tööandja tegevuse otsene tagajärg“. Kuivõrd eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul ei saa leida, et Ultra-Brag oleks vedanud kaupa ise[12],

6 — Kui tollivõla tasumise eest vastutab mitu võlgnikku, siis vastutavad nad tolliseadustiku artikli 213 kohaselt selle võla eest solidaarselt.

7 — Kohtujuristi ettepanek, Cruz Villalón, kohtuasi Jestel (C-454/10, EU:C:2011:488, punkt 36).

8 — Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab äriühingu organitele, saksa keeles *Organe*.

9 — Kohtuotsused, 23.9.2004, Spedition Ulustrans (C-414/02, EU:C:2004:551, punkt 26) ja 3.3.2005, Papismedov jt (C-195/03, EU:C:2005:131, punkt 39).

10 — Kohtuotsus, 23.9.2004, Spedition Ulustrans (C-414/02, EU:C:2004:551, punkt 29).

11 — Vt ka Gormley, L., EU Law of Free Movement of Goods and Customs Union, Oxford University Press, Oxford, 2009, lk 335, 40. joonealune märkus.

12 — Eelotsusetaotluse esitanud kohus küll nõustub sellega, et kaupa veeti mootorlaeval Aargau Ultra-Bragi nimel, kuid arvestades seda, et mootorlaeva Aargau juht oli üksnes Ultra-Bragi töötaja (ja mitte tema seaduslik esindaja), teeb eelotsusetaotluse esitanud kohus järelduse, et ei saa järeldada, nagu oleks Ultra-Brag ise kaupa vedanud.

sõltub tema vastutus tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimese taande alusel sellest, kas piisab sellest, kui kauba ebaseaduslik sissevedu liidu tolliterritooriumile on ühe tema töötaja, praegusel juhul L-i tegevuse – tema vastutas veo eest ja andis kaptenile korralduse sõita Strasbourgi – otsene tagajärg, või saab vastutuse kindlakstegemiseks arvesse võtta üksnes tema seaduslike esindajate käitumist.

27. Komisjon leiab, et selleks, et tööandja – juriidiline isik – tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimese taande alusel vastutaks, piisab sellest, kui töötaja, kes on tegelikult kauba liidu tolliterritooriumile sisse toonud – praegusel juhul kapten –, on teinud seda talle usaldatud ülesannete ja/või vastutuse raames ning kasutades tööandja omandis olevat transpordivahendit.

28. Järgnevalt esitan selles küsimuses oma seisukoha.

29. Esmalt tuleb meenutada vahetegu võlgnike eri kategooriate vahel, mis on välja toodud tolliseadustiku artikli 202 lõikes 3 (vt eespool punktid 21 ja 22). Esimese taande kohaselt on võlgnik isik, kes *kauba ebaseaduslikult liidu tolliterritooriumile tõi*, seega isik, kes tegelikult kaupa vedas ja oleks pidanud selle pädevale tolliasutusele esitama.[13] Menetlusosalised on nõus, et selleks isikuks on põhikohtuasjas laeva kapten. Küsimus on seega selles, kas *tema* käitumist saab käsitada Ultra-Bragi käitumisena.

30. Ma jätaksin kõrvale võimaluse, et vastutuse tuvastamiseks tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimese taande alusel saab arvesse võtta üksnes seaduslike esindajate käitumist. Nagu komisjon välja toob, oleks see tõlgendus vastuolus selle sätte eesmärgiga, mis on määratleda laialt isikud, kes võivad olla võlgnikud.[14] Veelgi enam, selle tulemusel väldiks selle taande alusel vastutust iga äriühing, mille suurus on ületanud teatud piiri, sest on äärmiselt ebatõenäoline, et suure äriühingu seaduslikud esindajad – tavaliselt direktorid või teised juhtorganite liikmed – juhiks nende laevu või sõidukeid. Viimaks ei toeta sellist tõlgendust Euroopa Kohtu praktika, milles on selgelt öeldud, et tööandja saab tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimese taande järgi olla võlgnik kas üksi või koos oma *töötajaga*.[15]

31. Samuti ei ole Ultra-Bragi vastutuse määramisel otsustav, kas kaptenile, kes põhjustas trafo ja kahe rulliku ebaseadusliku sissetoomise liidu tolliterritooriumile, andis juhised Ultra-Bragi seaduslik esindaja. Minu hinnangul piisab sellest, et töötaja L oli pädev selliseid juhiseid andma ja et laevajuht pidi neid täitma. Sellega seoses on eelotsusetaotluses viidatud, et L oli kõnealuse veo eest vastutava äriühingu ekspordiosakonna juht ja et eelseisva veo osas sai kapten alati konkreetseid juhiseid kas tolliagendilt või kelleltki L-i juhitud osakonnast. Seega, kuigi konkreetsed asjaolud peab kindlaks tegema eelotsusetaotluse esitanud kohus, ei viita Euroopa Kohtule esitatud teabes miski sellele, nagu oleks L tegutsenud väljaspool oma vastutusala, kui ta andis mootorlaeva Aargau kaptenile korralduse konkreetse veo tegemiseks või et kapten ei oleks tohtinud L-i korraldust täita.

32. Siiamaani on Euroopa Kohus määratlenud tööandja vastutuse tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimese taande järgi üksnes negatiivses mõttes. Euroopa Kohus on sellega seoses rõhutanud, et selline vastutus ei saa olla automaatne, sest see muudaks artikli 202 lõike 3 teise ja kolmanda taande sisutuks.[16] Lisaks sellele on ta leidnud, et asjaolu, et „töötaja tegutseb tööandja poolt usaldatud ülesannete täitmise raames“, ei ole sellise vastutuse tuvastamiseks piisav.[17]

13 — Kohtuotsus, 4.3.2004, Viluckas ja Jonusas (C-238/02 ja C-246/02, EU:C:2004:126, punkt 29) ja kohtujuristi ettepanek, Cruz Villalón, kohtuasi Jestel (C-454/10, EU:C:2011:488, punkt 36). Vt ka kohtuotsused, 23.9.2004, Spedition Ulustrans (C-414/02, EU:C:2004:551, punkt 26) ja 3.3.2005, Papismedov jt (C-195/03, EU:C:2005:131, punkt 39).

14 — Kohtuotsused, 23.9.2004, Spedition Ulustrans (C-414/02, EU:C:2004:551, punkt 25) ja 3.3.2005, Papismedov jt (C-195/03, EU:C:2005:131, punkt 38).

15 — Kohtuotsus, 23.9.2004, Spedition Ulustrans (C-414/02, EU:C:2004:551, punkt 29).

16 — Kohtuotsus, 23.9.2004, Spedition Ulustrans (C-414/02, EU:C:2004:551, punkt 40).

17 — Kohtuotsus, 23.9.2004, Spedition Ulustrans (C-414/02, EU:C:2004:551, punkt 42).

33. Käesoleval juhul vedas trafot ja kaht rullikut mootorlaeva Aargau kapten, kes oli Ultra-Bragi töötaja, tegi seda Ultra-Bragi nimel Ultra-Bragi käitataval laeval ja lähtudes selle kauba veo eest vastutava Ultra-Bragi töötaja juhistest. Minu hinnangul on see piisav, et pidada tööandjat nagu Ultra-Brag tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimese taande järgi tollivõla eest vastutavaks.

34. Järgnevalt selgitan, kuidas mu järeldus on kooskõlas Euroopa Kohtu seisukohtadega, mis on esitatud eespool punktis 32.

35. Esmalt ei vaja täiendavaid selgitusi see, et tööandja vastutus töötaja tegude eest peab olema piiratud. Selle vastutuse täpseid piire ei ole tingimata tarvis käesolevas kohtuasjas paika panna. Kui töötaja tegutseb väljaspool temale usaldatud ülesandeid näiteks seeläbi, et ei järgi korraldusi või juhiseid, on mõeldav, et tööandjal ei teki vastutust tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimese taande alusel. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses olevas kohtuasjas selgub aga, et kapten järgis neid juhiseid, mille ta sai töötajalt, kelle hooleks oli usaldatud kõnealune vedu.

36. Lisaks sellele ei muutu olukordades, kus töötaja tegeleb salakaubaveoga, tööandja üldjuhul tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimese taande alusel võlgnikuks, välja arvatud juhul, kui on võimalik tõendada, et salakaubavedu leidis aset tööandja nimel.[18]

37. Lõpetuseks ei kaasne minu hinnangul sellega, kui pidada Ultra-Bragi eespool punktis 33 välja toodud põhjustel tollivõla eest vastutavaks, automaatselt tööandja pidamine võlgnikuks tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimese taande alusel igas olukorras, kus töötaja tegutseb tööandja poolt usaldatud ülesannete täitmise raames. Nagu komisjon on välja toonud, oleks juhul, kui mootorlaeva Aargau kapten oleks samal teekonnal vedanud lisaks trafodele ja rullikutele muud, temale kuuluvat kaupa, teda sellegipoolest käsitatud Ultra-Bragi poolt talle usaldatud ülesannete täitmise raames tegutsevana, kuid Ultra-Brag ei vastutaks tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimese taande alusel mis tahes tollivõla eest, mis tekiks seoses selle muu kaubaga, kuivõrd kapten tegutseks seoses selle kaubaga väljaspool talle usaldatud ülesandeid ja seega mitte Ultra-Bragi nimel.

38. Eeltoodust tulenevalt teen ettepaneku, et Euroopa Kohus vastaks Finanzgericht Baden-Württembergi (Baden-Württembergi maksukohus) esitatud esimesele eelotsuse küsimusele järgmiselt: tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimest taanet tuleb tõlgendada nii, et juriidilisel isikul tekib artikli 202 lõike 3 esimese taande kohaselt kauba sissetoojana tollivõlg, kui tema töötaja, kes ei ole tema seaduslik esindaja, on toonud ebaseaduslikult kaupa liidu tolliterritooriumile, tegutsedes talle usaldatud ülesannete ja/või oma kohustuste raames.

39. Arvestades esimese küsimuse vastust, ei ole vaja vastata teisele küsimusele, mis tekib üksnes siis, kui Ultra-Bragi ei saa pidada tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimese taande järgi tollivõla eest vastutavaks. Terviklikkuse huvides esitan sellegipoolest oma seisukoha teises küsimuses puudutatud teemade kohta.

C. *Teine eelotsuse küsimus*

40. Teine küsimus puudutab tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 teise taande mõiste „võlgnik“ tõlgendamist. „Võlgnikuna“ kohtlemine selle sätte kohaselt sõltub kahe kumulatiivse tingimuse täitmisest. Esimene tingimus on objektiivne ja puudutab kauba ebaseaduslikus sissetoomises osalemist. Teine on subjektiivne ja selle kohaselt peavad osalenud isikud olema ebaseaduslikust sissetoomisest teataval määral teadlikud.[19] Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib teha kindlaks, kas töötaja „osalemist“ kauba ebaseaduslikus sissetoomises saab käsitada tööandja käitumisena ja kas teises taandes sisalduva subjektiivse tingimuse saab teha kindlaks, lähtudes sellest töötajast.

18 — Kohtuotsused, 4.3.2004, Viluckas ja Jonusas (C-238/02 ja C-246/02, EU:C:2004:126) ja 3.3.2005, Papismedov jt (C-195/03, EU:C:2005:131).

19 — Kohtuotsus, 17.11.2011, Jestel (C-454/10, EU:C:2011:752, punkt 15 ja seal viidatud kohtupraktika).

41. Tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 teise taande objektiivset tegurit „osalemine“ tuleb tõlgendada laialt. Piisab sellest, et inimene on ebaseaduslikus tegevuses osalenud mõningal määral, isegi kaudselt.[20] Näiteks võib tööandjast saada võlgnik, kui ebaseaduslikuks sissetoomiseks kasutati tema vahendeid või töötajaid.[21] Mis puudutab töötaja „osalemise“ käsitamist tööandja omana, siis kehtivad samad põhjendused kui esimese küsimuse puhul. Seega, kui töötaja tegutseb talle usaldatud ülesannete raamides ja/või oma kohustuste raamides, tuleks töötaja käitumist käsitada tööandja käitumisena.

42. Mis puudutab subjektiivset elementi, nimelt seda, et „osaleja“ oli teadlik või oleks pidanud olema teadlik, et kauba sissetoomine on ebaseaduslik, siis märgin järgmist.

43. Esmalt olgu öeldud, et kui teadlikeks lugeda ainult äriühingu seaduslikke esindajaid, piiraks see minu arvates – nagu on välja toodud ka minu vastuses esimesele küsimusele – ebasoovitavalt võimalike võlgnike arvu (vt eespool punkt 30). Teatud suurusega äriühingud väldiksid vastust seeläbi, et delegeerivad veo ja tolliprotseduuride läbiviimise vastutuse oma töötajatele. Nagu ka komisjon on välja toonud, teavitatakse pealegi suurema äriühingu seaduslikke esindajaid mingist konkreetsest veost üksnes harvadel juhtudel.

44. Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et veo eest vastutas L (vt eespool punkt 31). Seega tuleb subjektiivse tingimuse täitmise hindamiseks võtta arvesse seda, kas tema oli teadlik.

45. Eelotsusetaotlusest nähtub, et L oli see isik, kes andis kaptenile korralduse asuda laevaga teele, teades, et selle korralduse täitmise korral tuuakse trafo ja rullikud liidu tolliterritooriumile, ilma neid Saksa pädevale tolliasutusele esitamata. Samuti ilmneb eelotsusetaotlusest, et Šveitsi tolliasutused olid L-i juhendanud, et ta teavitaks kavandatavast veost pädevat Saksa tolliasutust. Selle, kas sellest piisab teise tingimuse täitmiseks tema menetletavas kohtuasjas, peab kindlaks tegema eelotsusetaotluse esitanud kohus. Sellega seoses tuleb siiski märkida – nagu ka komisjon on välja toonud –, et fraas „oleks pidanud teadma“ on seotud piisavalt aruka ja hoolika ettevõtja käitumisega[22], mis tähendab näiteks seda, et tööandja ei väldiks vastutust üksnes seetõttu, et veo eest vastutaval töötajal ei olnud järgitava tolliprotseduuri kohta piisavaid õigusteadmisi.

46. Eeltoodust tulenevalt teen ettepaneku, et Euroopa Kohus vastaks Finanzgericht Baden-Württembergi (Baden-Württembergi maksukohus) esitatud teisele eelotsuse küsimusele järgmiselt: tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 teist taanet tuleb tõlgendada nii, et juriidilisel isikul tekib selle taande kohaselt kauba sissetoojana tollivõlg, kui tema töötaja, kes ei ole tema seaduslik esindaja, on osalenud kauba ebaseaduslikus sissetoomises liidu tolliterritooriumile, tegutsedes talle usaldatud ülesannete ja/või oma kohustuste raames, juhul kui tööandja teadis või oleks pidanud teadma, et sissetoomine on ebaseaduslik, mis tuleb kindlaks teha, lähtudes töötajast, kellele vastav ülesanne oli usaldatud.

D. *Kolmas eelotsuse küsimus*

47. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu kolmas küsimus tekib üksnes siis, kui esimesele või teisele eelotsuse küsimusele vastatakse jaatavalt, nagu ma soovitan. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib juhiseid tolliseadustiku artikli 212a tõlgendamise kohta, mis võimaldab teatud tingimustel vabastamist tollimaksust, mis on tekkinud muu hulgas tolliseadustiku artikli 202 alusel. Kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et käesoleval juhul on liidu tolliterritooriumile tagasi toodud kauba suhtes

20 — Kohtuotsus, 17.11.2011, Jestel (C-454/10, EU:C:2011:752, punktid 16 ja 17).

21 — Kohtuotsus, 23.9.2004, Spedition Ulustrans (C-414/02, EU:C:2004:551, punkt 30).

22 — Kohtuotsus, 17.11.2011, Jestel (C-454/10, EU:C:2011:752, punkt 22).

täidetud tolliseadustiku artikli 185 lõikes 1 ette nähtud tollimaksust vabastamise tingimused (millele viitab tolliseadustiku artikkel 212a), ei ole ta kindel, kas teist tingimust, nimelt „kui asjaomase isiku käitumist ei saa tõlgendada pettusena ega ilmse hooletusena“ tuleb hinnata üksnes seoses võlgniku seaduslike esindajatega või tuleks arvesse võtta ka tema töötajate käitumist.

48. Esmalt, nagu komisjon välja toob, ei tohi mõistet „asjaomane isik“ (saksa keeles *Beteiligten*) segamini ajada mõistega „isikud, kes osalesid“, kellele viidatakse tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 teises taandes. Kui tolliseadustiku artiklis 212a kasutatud saksakeelne termin võib tekitada sellist segadust, viitavad mitu muud keeleversiooni hoopis väljendile, mis on lähedasem saksakeelsele fraasile *betroffene Person*, nagu inglise keeles *the person concerned*, prantsuse keeles *l'intéressé*, hispaania keeles *el interesado*, itaalia keeles *l'interessato* ja rootsi keeles *den berörda parten*.

49. Arvestades seda, et tolliseadustiku artikliga 212a nähakse ette vabastused tollimaksust, tuleb nende vabastuste tingimusi tõlgendada kitsalt.[23] Samuti tuleb mõistet „asjaomane isik“ mõista laialt ja see hõlmab mitte üksnes nende isikute käitumist, kes on kõnealuse kauba ebaseadusliku sissetoomisega otseselt seotud, vaid ka iga isikut, keda võib pidada sellise ebaseadusliku sissetoomise taga olevaks, seda muidugi juhul, kui kõnealust käitumist saab käsitada võlgniku käitumisena.[24]

50. Selles kontekstis tuleb rõhutada, et ka Ultra-Bragi ennast võib pidada hooletult käitunuks tema organisatsiooniliste puudujääkide tõttu, teisisõnu seetõttu, et ta ei käitunud ülesannete delegeerimisel või töötajate üle järelevalve teostamisel hoolsalt. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab kindlaks tegema, kas käesoleval juhul on tegemist sellise hooletusega.

51. Tulles aga tagasi eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimuse juurde, nimelt kas Ultra-Bragi töötajate käitumist saab ilmse hooletuse tuvastamisel käsitada Ultra-Bragi käitumisena[25], siis kehtivad siingi samad põhimõtted mis töötaja käitumise ja/või teadlik olemise tööandjale omistamise puhul, nagu ma olen selgitanud seoses esimese ja teise küsimusega. Kui L on tegutsenud talle usaldatud ülesannete raamides ja/või oma kohustuste raamides, siis tuleb seega tema käitumist ilmse hooletuse olemasolu hindamisel arvesse võtta.[26]

52. Selle, kas L käitumine hõlmab ilmselget hooletust, peab kindlaks tegema eelotsusetaotluse esitanud kohus. Sellega seoses on Euroopa Kohus leidnud, et arvesse tuleb võtta eeskätt nende sätete keerukust, mille järgimata jätmine on tollivõla tekkimise aluseks, ja ettevõtja kutsealast kogemust ja hoolikust.[27]

53. Eeltoodut arvestades leian, et Euroopa Kohtule esitatud kolmandale eelotsuse küsimusele tuleks vastata järgmiselt: tolliseadustiku artiklit 212a tuleb tõlgendada nii, et hinnates seda, kas „asjaomase (juriidilise) isiku“ tegevus hõlmab pettust või ilmset hooletust, tuleb lähtuda mitte üksnes juriidilisest isikust või tema seaduslikest esindajatest, vaid ka igast tema töötajast, kes tegutseb talle usaldatud ülesannete ja/või oma kohustuste raames.

23 — Vt kohtuotsus, 11.11.1999, Söhl & Söhlke (C-48/98, EU:C:1999:548, punkt 52).

24 — Terminit „asjaomane isik“ kasutatakse tolliseadustiku teistes osades, nimelt artikli 239 lõikes 1, mis on seotud imporditollimaksu tagasimaksmise või vähendamisega. Seoses selle sättega peetakse seotud isiku all silmas „isikut või isikuid [kes on selle tollimaksu tasunud või on kohustatud seda tasuma] või nende esindajaid ja mis tahes teisi isikuid, kes olid seotud asjaomase kaubaga seotud tolliformaalsuste täitmisega või kes andsid nende formaalsuste täitmiseks vajalikke juhtnööre“. Vt komisjoni 2. juuli 1993. aasta määrus (EMÜ) nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted määrusele nr 2913/92 (ELT 1993, L 253, lk 1), artikli 899 lõige 3.

25 — Märgin, et eelotsusetaotluses puuduvad viited pettuse esinemisele põhikohtuasjas.

26 — Sama kehtib mootorlaeva Aargau kapteni suhtes, kuigi eelotsusetaotluses ei viita miski sellele, et ta oleks käitunud hooletult.

27 — Kohtuotsused, 11.11.1999, Söhl & Söhlke (C-48/98, EU:C:1999:548, punkt 56) ja 25.6.2015, DSV Road (C-187/14, EU:C:2015:421, punkt 46).

IV. Ettepanek

54. Eeltoodust tulenevalt teen ettepaneku, et Euroopa Kohus vastaks Finanzgericht Baden-Württembergi (Baden-Württembergi maksukohus, Saksamaa) esitatud eelotsuse küsimustele järgmiselt:

— Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, (muudetud redaktsioonis) artikli 202 lõike 3 esimest taanet tuleb tõlgendada nii, et juriidilisel isikul tekib artikli 202 lõike 3 esimese taande kohaselt kauba sissetoojana tollivõlg, kui tema töötaja, kes ei ole tema seaduslik esindaja, on toonud ebaseaduslikult kaupa liidu tolliterritooriumile, tegutsedes talle usaldatud ülesannete ja/või oma kohustuste raames.

— Määruse nr 2913/92 artikli 202 lõike 3 teist taanet tuleb tõlgendada nii, et juriidilisel isikul tekib selle taande kohaselt kauba sissetoojana tollivõlg, kui tema töötaja, kes ei ole tema seaduslik esindaja, on osalenud kauba ebaseaduslikus sissetoomises liidu tolliterritooriumile, tegutsedes talle usaldatud ülesannete ja/või oma kohustuste raames, juhul kui tööandja teadis või oleks pidanud teadma, et sissetoomine on ebaseaduslik, mis tuleb kindlaks teha, lähtudes töötajast, kellele vastav ülesanne on usaldatud.

— Määruse nr 2913/92 artiklit 212a tuleb tõlgendada nii, et hinnates seda, kas „asjaomase (juriidilise) isiku“ tegevus hõlmab pettust või ilmset hooletust, tuleb lähtuda mitte üksnes juriidilisest isikust või tema seaduslikest esindajatest, vaid ka igast tema töötajast, kes tegutseb talle usaldatud ülesannete ja/või oma kohustuste raames.